МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Марина ХРОЛЕНКО
"29" серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни **МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта
Предметна спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література)
Статус дисципліни, статус: нормативний освітній компонент циклу професійної підготовки
Структурні підрозділи (факультети, ННІ, кафедри), відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни: Навчально-науковий інститут філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
					Аудиторні заняття				Самостійна робота студента		
			Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття		Залік	Іспит
Денна	III$_4$	V VI	6	180	78	36	6	36	102	+	+

м. Глухів-2023

Робочу програму складено на основі:
Освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 014 Середня освіта, предметною спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) Глухівського НПУ ім.О.Довженка
.

Укладач програми _____ *Світлана ЦІНЬКО, канд. пед. наук, доц.*

ЗАТВЕРДЖЕНО
кафедрою української мови,
літератури та методики навчання
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка
протокол № 1 «23» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри: д-р пед. наук
_____ Наталія ГОГОЛЬ
(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою факультету/ННІ філології та історії
протокол від «29» серпня 2023 року № 8
Голова вченої ради ННІ філології та історії
_____ Олена ЧУМАЧЕНКО

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми кандидат педагогічних наук, доцент
Любов ЛУЧКІНА-ЗАГОРОДНЯ
_____
(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета і завдання дисципліни, її місце в навчальному процесі

Важлива роль у формуванні мовної, комунікативної та національно свідомої особистості учнів належить **методиці навчання української мови**. Майбутньому вчителю-словеснику необхідно ґрунтовно знати теоретичні засади методики, сучасні підходи, принципи, методи і прийоми навчання української мови, щоб ефективно організовувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти та забезпечувати реалізацію вимог чинних освітніх стандартів і концепції НУШ.

Головне завдання курсу – ознайомити здобувачів освіти з теоретичними основами методики навчання української мови, сформувати у них уміння застосовувати набуті знання в практичній діяльності, розвивати професійні компетентності, необхідні для викладання української мови в сучасній школі.

Дисципліна **«Методика навчання української мови»** є або нормативною навчальною дисципліною циклу професійної підготовки майбутніх учителів-філологів.

Майбутньому вчителю-словеснику необхідно знати лінгвістичні основи української мови, вікові та психологічні особливості учнів, дидактичні принципи навчання, а також сучасні освітні технології. З метою забезпечення професійної підготовки студентів до роботи в ЗЗСО особлива увага приділяється аналізу чинних модельних програм, підручників, навчально-методичних матеріалів, плануванню уроків української мови, організації класної та позакласної мовної діяльності учнів.

Вивчення дисципліни зосереджується на послідовному опрацюванні методики формування мовної, мовленнєвої, комунікативної та соціокультурної компетентностей, на розкритті взаємозв'язку між теорією мови й практикою її навчання, на з'ясуванні освітньої, розвивальної та виховної функцій уроку української мови.

Дотримання принципу системності знань передбачає поєднання різних форм організації освітнього процесу: лекцій, практичних і лабораторних занять, модульного контролю, самостійної та індивідуальної роботи студентів, аналізу уроків, розроблення дидактичних матеріалів.

Програма курсу передбачає ґрунтовне опрацювання студентами науково-методичних джерел, нормативних документів, підручників і посібників, а також виконання практичних завдань, спрямованих на формування вмінь аналізувати мовний матеріал, добирати ефективні методи і прийоми навчання, оцінювати навчальні досягнення учнів.

Під час вивчення дисципліни особлива увага приділяється єдності змісту мовної освіти та методів її реалізації, розвитку професійного мислення майбутнього вчителя, удосконаленню навичок педагогічного аналізу, формуванню готовності до творчої педагогічної діяльності.

Метою курсу «Методика навчання української мови» є формування у студентів-філологів системи знань про сучасні підходи до навчання української мови, розвиток професійних умінь і навичок, необхідних для ефективної організації мовної освіти учнів, виховання мовної особистості на засадах загальнолюдських і національних цінностей.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити теоретичні засади методики навчання української мови;
- сформувати у студентів розуміння закономірностей мовної освіти учнів;
- навчити добирати й застосовувати ефективні методи, прийоми та форми навчання української мови;
- розвивати вміння планувати та проводити уроки української мови відповідно до вимог НУШ;
- формувати навички аналізу мовного матеріалу, підручників і навчальних програм;
- сприяти розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя-словесника.

Вимоги до знань та вмінь майбутніх учителів української мови і літератури
(дисципліна «Методика навчання української мови»)

Студенти повинні знати:

- теоретичні засади методики навчання української мови;
- сучасні підходи, принципи, методи і прийоми навчання української мови в ЗЗСО;
- вимоги Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, концепції НУШ і чинних модельних навчальних програм з української мови;
- вікові та психолого-педагогічні особливості учнів різних вікових груп;
- методику формування мовної, мовленнєвої, комунікативної та соціокультурної компетентностей;
- зміст і структуру уроку української мови, типи та види уроків;
- методику навчання фонетики, лексикології, словотвору, морфології, синтаксису, стилістики та культури мовлення;
- основні форми й методи контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів;
- вимоги до підручників, навчальних посібників і дидактичних матеріалів з української мови.

Студенти повинні вміти:

- планувати й проводити уроки української мови відповідно до чинних освітніх програм;
- добирати ефективні методи, прийоми та форми навчання з урахуванням вікових особливостей учнів;
- аналізувати мовний матеріал з методичної точки зору;
- формувати в учнів мовну, мовленнєву та комунікативну компетентності;
- розробляти конспекти уроків, дидактичні та навчальні матеріали;
- організовувати різні види навчальної діяльності учнів (індивідуальну, групову, парну, колективну);
- здійснювати поточний, тематичний і підсумковий контроль знань учнів;
- аналізувати та оцінювати навчальні досягнення учнів відповідно до критеріїв оцінювання;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології в навчанні української мови;
- працювати з нормативними документами, підручниками, методичними посібниками, фаховою періодикою;
- самостійно здобувати, систематизувати й оновлювати професійні знання;
- аргументовано відстоювати власну методичну позицію, брати участь у фаховій дискусії.

Гнучкі навички (soft skills), які забезпечує навчальна дисципліна:

- ефективна педагогічна та професійна комунікація;
- здатність до командної роботи та співпраці;
- критичне й методичне мислення;
- відповідальність і надійність у професійній діяльності;
- адаптивність і вміння орієнтуватися в освітніх ситуаціях;
- креативність у доборі методів і форм навчання;
- емпатія та педагогічна тактовність;
- готовність до саморозвитку та професійного вдосконалення.

У результаті вивчення курсу студент набуває загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.
ЗК 6. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності, мотивувати здобувачів освіти, колег та батьків до досягнення спільної мети.
ЗК 11. Здатність до міжособистісної взаємодії, до роботи в команді та автономно, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні (у тому числі дистанційні) технології навчання.
ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури.
ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах освіти, практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.
ФК 5. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.
ФК 7. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмової формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти в процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
ФК 11. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні освітні ресурси з метоюудосконалення навчально-методичного забезпечення для проведення занять.
ФК 12. Здатність визначати і враховувати вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти під час аналізу особливостей сприйняття й засвоєння ними навчальної інформації**.**
ФК 14. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.
ФК 15. Здатність прогнозувати ефективність і результативність освітнього процесу з метою планування та корекції навчальної діяльності здобувачів освіти, зокрема тих, які мають обмежені можливості, проєктувати осередки навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням здоров'язбережувальних технологій.
ФК 16. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (здобувачі освіти, учителі, батьки та ін.).
ФК 17. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.
ФК 18. Здатність до використання інновацій у професійній діяльності в галузі освітніх і лінгвістичних досліджень для проведення власного наукового дослідження, узагальнення й оприлюднення результатів розроблення актуальної проблеми (у науково-методичних виданнях, виступах тощо).
ФК 19. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби**.**

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знає психолого-педагогічні засади організації освітнього процесу, закономірності розвитку та вікові особливості здобувачів освіти, зокрема тих, що мають обмежені

можливості.
ПРН 2. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.
ПРН 6. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури, зарубіжної літератури для закладів освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.
ПРН 7. Уміє творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.
ПРН 8. Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.
ПРН 17. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.
ПРН 18. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітньо-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.
ПРН 19. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.
ПРН 20. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.
ПРН 21. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.
ПРН 23. Організовує освітньо-виховний процес у закладах освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).
ПРН 25. Здатний навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.
ПРН 27. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

Пререквізити: теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», що опановуються в системі повної загальної середньої освіти, а також ОК «Вступ до спеціальності», «Практичний курс української мови», «Стилістика», «Загальне мовознавство», які опановуються в ЗВО.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:
Windows 7, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проєктор, інтерактивна дошка.

1. Організація навчання Методи навчання:
словесні (лекція, бесіда, диспут);
наочні (демонстрування, ілюстрування);
практичні (практична робота, робота з інформаційними джерелами, виконання вправ);
інноваційні технології (методи інтерактивного навчання).

Нормативний ОК «Методика навчання української мови» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у п'ятому та шостому семестрах. Освітній

процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік, іспит).

Теми реалізуються оглядово, в контексті сучасного підходу. У програму включено такі розділи: *організація освітнього процесу з методики навчання української мови, особливості організації занять з української мови в ЗЗСО; методичні шляхи організації вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти; методика розвитку мовлення учнів, формування комунікативних умінь та мовленнєвої компетенції; всебічний розвиток учнів на уроках української мови та в позаурочній роботі*.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі спеціальності. Нормативний освітній компонент «Методика навчання української мови» є складовою у циклі професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і пов’язана з дисциплінами «Вступ до спеціальності», «Історія української мови», «Методика навчання української і зарубіжної літератур», «Сучасна українська мова».

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання

Заняття (лекційні, практичні) відбуваються в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Google Meet) та асинхронному режимах (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою Google Classroom, електронної пошти, соціального месенджера Viber. У створений загальний .Google клас для кожної академічної групи в корпоративному освітньому середовищі .Google Workspace з ідентифікацією здобувачів вищої освіти за прізвищем і ім’ям українською мовою до створеної викладачем теми «Методика навчання української мови» прикріплені підручники, навчально-методичні посібники (в електронному варіанті), силабус дисципліни, плани практичних занять, завдання самостійної роботи; систематично надсилаються матеріали лекцій, додаткові матеріали для опрацювання, завдання модульних контрольних робіт.

Здобувачі освіти надсилають у Google клас виконані завдання практичних занять, самостійної роботи, модульних контрольних робіт, передбачені робочою програмою освітнього компонента. За неможливості прикріпити матеріали в Google клас, здобувач освіти, попередньо проінформувавши про це викладача, надсилає виконані завдання електронною поштою та за допомогою соціального месенджера Viber.

Усі види роботи здобувачів вищої освіти оцінюються згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методика навчання української мови».

Основні поняття: урок, здобувач освіти, методика навчання, українська мова, заклад загальної середньої освіти, предметні компетентності, освітній процес, усне і писемне мовлення, підсумкова робота, групи результатів, розвиток мовлення, твір, переказ, есе, позаурочна діяльність, МАН, конкурс/олімпіада, технології навчання, форми навчання.

Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни «Методика навчання української мови»

<table>
<tr><th>Характеристика
дисципліни</th><th>Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, назва ОПП</th><th>Академічний календар, види занять</th></tr>
<tr><td>Кількість:
кредитів ECTS: 6</td><td>Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка</td><td>Статус дисципліни: Нормативна навчальна дисципліна</td></tr>
<tr><td>модулів: 4</td><td>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</td><td>Курс: III</td></tr>
<tr><td>Загальний обсяг дисципліни 180 год.</td><td>Спеціальність: 014 Середня освіта</td><td>Семестр: V - VI</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Аудиторних годин на тиждень 4 год.</td><td rowspan="2">Предметна спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)</td><td>Всього годин: 78
Лекцій: – 36 год.,</td></tr>
<tr><td>Практичних: форма – 36 год
Лабораторних: 6 год</td></tr>
<tr><td></td><td>Освітня програма: Середня освіта (Українська мова і література)</td><td>Самостійна робота студентів: денна форма –102 год.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Індивідуальна робота студентів</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Вид підсумкового контролю:
V семестр – залік,
VI семестр - іспит.</td></tr>
</table>

Структура залікових кредитів дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин, відведених на:		
		Аудиторні заняття денна/заочна форма		самостійну роботу (СР)
		Лекції	Практичні / лабораторні	
V семестр				
МОДУЛЬ 1 /Змістовий модуль 1. Організація освітнього процесу з методики навчання української мови. Особливості організації занять з української мови в закладах загальної середньої освіти				
1	Методика української мови як наука і фахова дисципліна. Українська мова як навчальна дисципліна в загальноосвітній школі.	2	2	5
2	Професійні вимоги до вчителя словесності.	2		5
Модуль 1 / Змістовий модуль 2. Методичні шляхи організації вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти				
3	Програми й підручники з української мови. Електронний підручник з мови.	2	2	5
4	Методи, прийоми та засоби навчання української мови. Інноваційні методи та прийоми навчання мови.	2	2	10
5	Типологія та технологія сучасного уроку української мови.	2	2/2	7
6	Інтегровані уроки. Нетрадиційні форми уроків з мови. Інноваційні форми занять з української мови	2	2/2	5
Модуль 2. Особливості методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови				
7	Методика вивчення фонетики**,** орфоепії і графіки.	2	2	5
8	Методика вивчення лексикології і фразеології.	2	2	5
9	Методика вивчення будови слова й словотворення.	2	2	5
10	Методика вивчення частин мови.	2	2	5
11	Методика навчання орфографії.	2	2	5
12	Методика вивчення синтаксису.	2	2	5

13	Методика навчання пунктуації.	2	2	5
Модуль 3. Методика розвитку мовлення учнів. Формування комунікативних умінь та мовленнєвої компетенції				
14	Стилістика та риторика у формуванні комунікативної особистості.	2	2	5
15	Розвиток усного мовлення учнів на уроках української мови.	1	2	5
16	Розвиток писемного мовлення учнів на уроках української мови.	2	2	5
17	Особливості методичної роботи в НУШ.	2	2/2	5
Модуль 4. Всебічний розвиток учнів на уроках української мови та в позаурочній роботі				
18	Позакласна робота з української мови.	1	2	3
19	Шкільний мовний кабінет.	1	1	3
20	Робота з обдарованими учнями	1	2	4
Разом		**36**	**36/6**	**102**

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Номер теми	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
І семестр		
МОДУЛЬ 1/Змістовий модуль 1. Організація навчального процесу з методики української мови. Особливості організації занять з української мови в закладах загальної середньої освіти		
1	**Лекція 1** **Тема. 1. Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна. Українська мова як навчальна дисципліна в загальноосвітній школі** Зміст лекції 1. Предмет і завдання методики навчання української мови. Зміст і побудова курсу. Лінгводидактика і методика української мови. 2. Наукові засади і джерела розвитку методики української мови. 3. Зв'язок методики навчання української мови із суміжними дисциплінами. 4. Методи наукового дослідження в методиці. 5. Місце та значення української мови серед інших навчальних дисциплін у ЗЗСО України. Мета і завдання шкільного курсу української мови. 6. Сучасні підходи до навчання мови в школі. Комунікативне та компетентнісне спрямування у навчанні мови. 7. Зміст і принципи побудови шкільного курсу мови. Основні етапи вивчення української мови. **Основні поняття:** *методика, лінгводидактика, методи дослідження, ЗЗСО, компетентнісне навчання, компетентності.*	2
2	**Лекція 2** **Тема 2: Професійні вимоги до вчителя словесності** Зміст лекції 1. Учитель-словесник, його найважливіші якості і професійні вміння. Дослідницькі, конструкторські, організаторські, комунікативні уміння й навички вчителя мовника. 2. Удосконалення кваліфікації і підвищення педагогічної майстерності вчителя: - самоосвіта; - індивідуальна траєкторія професійного розвитку; - курси підвищення кваліфікації; - науково-педагогічні конференції та педагогічні читання вчителів- словесників, семінари методистів; - вивчення, узагальнення і поширення передового досвіду вчителів мови і літератури; - конкурси, педагогічні виставки. 3. Методичні об’єднання та спільноти вчителів-словесників. 4. Планування роботи вчителя української мови. Різні види планів.	2

	Календарно-тематичний і поурочний плани. **Основні поняття:** *методика, професія, методична спільнота, професійний розвиток, підвищення кваліфікації.*	
Модуль 1 / Змістовий модуль 2. Методичні шляхи організації вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти		
3	**Лекція 3** **Тема 3: Програми й підручники з української мови. Електронний підручник з мови** 1. Зміст і структура чинних програм з української мови. Принципи побудови програм. Основні положення «Пояснювальної записки». 2. Підручник як провідний засіб навчання. Принципи побудови шкільних підручників з української мови. Вимоги до підручників; функції підручників. Структура підручника. 3. Короткий огляд підручників та методичних посібників з української мови для основної та старшої школи, для НУШ, для шкіл з поглибленим вивченням мови. *4.* Використання наочності, дидактичного матеріалу, технічних засобів навчання, комп'ютера у навчанні української мови. **Основні поняття:** *методика, лінгводидактика, засоби навчання, підручник, посібник, наочність.*	2
4	**Лекція 4** **Тема 4. Методи, прийоми та засоби навчання української мови. Інноваційні методи та прийоми навчання мови** Зміст лекції 1. Метод як одна з головних категорій методики. Функції методів навчання. 2. Класифікація методів навчання як лінгводидактична проблема. 3. Характеристика основних методів навчання мови. 4. Методи і прийоми навчання мови, їх співвідношення. 5. Прийоми мислительної діяльності та дидактичні прийоми на уроці мови. Специфічні прийоми на уроці мови. Прийоми роботи над текстом. 6. Засоби навчання мови (дидактичний матеріал, наочність, технічні засоби навчання). 7. Інноваційні методи та прийоми навчання мови. Інтерактивні методи навчання. Проектні технології. **Основні поняття:** *методи, прийоми, засоби навчання.*	2
5	**Лекція 5-6** **Тема 5-6. Типологія та технологія сучасного уроку рідної мови.**	4

	Інтегровані уроки. Нетрадиційні форми уроків з мови. Інноваційні форми занять Зміст лекції 1. Урок як основна форма організації навчання мови. Наукові основи змісту сучасного уроку мови. 2. Проблема типології уроків мови у працях українських учених. 3. Класифікація уроків української мови за О.М.Біляєвим. Аспектні уроки та уроки розвитку зв'язного мовлення. Класифікація уроків мови К.М. Плиско. 4. Структура уроку. Варіантність структури уроку. Структура і тип уроку. 5. Особливості технології сучасного уроку української мови. *6.* Нестандартні уроки з української мови. Інтегровані уроки, їх значення. 7. Інноваційні форми занять. **Основні поняття:** *урок, тип уроку, аспектні уроки, нестандартні уроки, інтегровані уроки.*	
Модуль 2. Особливості методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови		
6	**Лекція 7** **Тема 7. Методика вивчення фонетики, орфоепії, графіки** Зміст лекції 1. Шкільний курс фонетики та його значення. Місце розділу у чинній програмі, зв'язок з іншими розділами. 2. Завдання вивчення фонетики й орфоепії в школі. 3. Методи і прийоми навчання фонетики, орфоепії, графіки. Вправи з фонетики. 4. Використання наочності і технічних засобів у процесі вивчення фонетики й орфоепії. **Основні поняття:** *урок, фонетика, графіка, орфоепія, орфографія.*	2
7	**Лекція 8** **Тема 8. Методика вивчення лексикології і фразеології** Зміст лекції 1. Значення і завдання вивчення лексики та фразеології у школі. 2. Методика вивчення окремих питань лексики. 3. Особливості методики вивчення фразеології. 4. Система тренувальних вправ з лексикології та фразеології. 5. Місце, значення і завдання словникової роботи на уроках мови. Зміст і форми словникової роботи. Словникові вправи. **Основні поняття:** *урок, лексикологія, фразеологія, словникова робота, словникові вправи.*	2

8	**Лекція 9** **Тема 9. Методика вивчення будови слова й словотворення** Зміст лекції 1. Значення і завдання вивчення будови слова та словотворення у школі. 2. Зміст шкільних курсів «Будова слова» і «Словотвір», зв'язок з	2

	іншими розділами програми. 3. Труднощі у вивченні морфемної будови слова та словотворення і шляхи подолання їх. 4. Методи та прийоми вивчення морфемної будови слова та словотворення. Морфемні та словотвірні вправи. **Основні поняття:** *урок, будова слова, словотворення, морфемні та словотвірні вправи.*	
9	**Лекція 10** **Тема 10. Методика вивчення частин мови** Зміст лекції 1. Значення, завдання, зміст, принципи вивчення частин мови у школі, зв'язок морфології з іншими розділами. 2. Методика формування загальних понять про частини мови. 3. Труднощі засвоєння частин мови. 4. Методи і прийоми вивчення морфології. Використання нетрадиційних методів та прийомів на уроках вивчення частин мови. **Основні поняття:** *урок, частини мови, методи, прийоми.*	2
10	**Лекція 11** **Тема 11. Методика навчання орфографії** Зміст лекції 1. Мета, завдання та місце роботи з орфографії в шкільному курсі мови. 2 Основні принципи методики навчання орфографії. 3. Зміст роботи з орфографії в школі. Поняття про орфограму. Класифікація орфограм 4. Методи і прийоми навчання орфографії. 5. Система орфографічних вправ та методика їх проведення. Диктанти на уроці мови. 6. Типи орфографічних помилок, їх класифікація. **Основні поняття:** *урок, орфографія, диктант, орфограма, орфографічні вправи, орфографічна помилка.*	2
11	**Лекція 11** **Тема 11. Методика вивчення синтаксису** Зміст лекції 1. Значення, завдання і місце занять із синтаксису у шкільному курсі мови, зв'язок з іншими розділами. Принципи навчання синтаксису. 2 Методика формування понять про словосполучення і речення. 3. Труднощі у вивченні синтаксису і шляхи їх подолання. 4. Методи і прийоми вивчення синтаксису, шляхи їх удосконалення. 5. Елементи проблемності, алгоритмізація, логічні блок-структури на уроках вивчення синтаксису. **Основні поняття:** *урок, синтаксис, словосполучення, речення, логічні блок-*	2

	Структури, чеклісти.	
12	**Лекція 12** **Тема 12. Методика навчання пунктуації** Зміст лекції 1. Значення, завдання та наукові основи пунктуації, місце розділу у шкільній програмі. 2. Найважливіші принципи навчання пунктуації. 3. Поняття про пунктограму, різновиди пунктограм. 4. Види тренувальних вправ з пунктуації. 5. Основні пунктуаційні помилки, їх класифікація і способи виправлення. **Основні поняття:** *урок, пунктуація, пунктограма, пунктуаційна помилка.*	2
Модуль 3. Методика розвитку мовлення учнів. Формування комунікативних умінь та мовленнєвої компетенції		
13	**Лекція 13** **Тема 13. Методика роботи зі стилістики та риторики** Зміст лекції 1. Завдання, зміст і лінгводидактичні основи вивчення стилістики у школі. 2. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мовних явищ. 3. Основні напрями роботи зі стилістики у 5-12-х класах. 4. Опрацювання стилів мовлення у 5-7 класах. 5. Формування стилістичних умінь і навичок. Система вправ зі стилістики. 6. Риторика у шкільному курсі української мови. **Основні поняття:** *урок, стилістика, риторика, стилістичні уміння й навички.*	2
14	**Лекція 14** **Тема 14. Методика навчання переказам і творам різних типів мовлення** Зміст лекції 1. Місце переказів у системі роботи з розвитку мовлення. 2. Значення переказів, їх види. 3. Методика проведення переказів. 4. Твір як вид роботи з мовленнєвого розвитку учнів, класифікація творів. 5. Методика проведення твору-розповіді, твору-опису, твору- роздуму. **Основні поняття:** *урок, усне мовлення, твір, твір-розповідь, твір-опис, твір- міркування, переказ, саморедагування.*	2
16	**Лекція 15**	2

	Тема 15. Особливості методичної роботи вчителя в класах НУШ Зміст лекції 1. Мета, завдання та специфіка навчання української мови в 5-6-х класах. 2. Особливості уроків української мови в 5-6-х класах. 3. Основні форми занять з мови у класах НУШ. 4. Законодавчі документи про НУШ. **Основні поняття:** *НУШ, урок, уміння, навичка.*	
Модуль 4 / Змістовий модуль 5. Всебічний розвиток учнів на уроках української мови та в позаурочній роботі		
17	**Лекція 16** **Тема 16. Позаурочна робота з української мови** Зміст лекції 1. Значення, завдання і зміст позаурочної роботи з мови у школі. 2. Основні принципи організації позаурочної роботи. 3. Форми та види позаурочної роботи з мови у школі. 4. Елементи дослідницького характеру в позаурочній роботі з мови. **Основні поняття:** *позаурочна робота з мови, урок, обдарованість.*	2
18	**Лекція 17** **Тема 17: Шкільний мовний кабінет** **Зміст лекції** 1. Навчальний кабінет мови, його принципи роботи. Плани роботи шкільного мовного кабінету. 2. Обладнання кабінету мови. 3. Бібліографічна справа у шкільному кабінеті мови. 4. Наукова організація праці учнів у кабінеті мови.	1
19	**Лекція 18** **Тема 18. Робота з обдарованими учнями** **Зміст лекції** 1. Принципи роботи з обдарованими учнями. 2. Позаурочна робота з обдарованими учнями. 3. МАН: штрихи до діяльності. 4. Олімпіадний та турнірний рух.	1
Разом		**36**

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Номер теми	**Перелік тем практичних занять**	**Кількість годин**
МОДУЛЬ 1 / Змістовий модуль 1.. Організація навчального процесу з методики української		

мови. Особливості організації занять з української мови в закладах загальної середньої освіти		
1	Методика української мови як наука і фахова дисципліна. Українська мова як навчальна дисципліна в загальноосвітній школі	2
2	Професійні вимоги до вчителя словесності	2
Модуль 1 / Змістовий модуль 2. Методичні шляхи організації вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти		
3	Програми й підручники з української мови. Електронний підручник з мови	2
4	Методи, прийоми та засоби навчання української мови Інноваційні методи та прийоми навчання мови	2
5	Типологія та технологія сучасного уроку української мови.	2/2
6	Інтегровані уроки. Нетрадиційні форми уроків з мови. Інноваційні форми занять з української мови	2/2
Модуль 2. Особливості методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови		
7	Методика вивчення фонетики**,** орфоепії і графіки	2
8	Методика вивчення лексикології і фразеології	2
9	Методика вивчення будови слова й словотворення	2
10	Методика вивчення частин мови	2
11	Методика навчання орфографії	2
12	Методика вивчення синтаксису	2
13	Методика навчання пунктуації	2
Модуль 3. Методика розвитку мовлення учнів. Формування комунікативних умінь та мовленнєвої компетенції		
14	Стилістика та риторика у формуванні комунікативної особистості	2
15	Розвиток усного мовлення учнів на уроках української мови	2
16	Розвиток писемного мовлення учнів на уроках української мови	2
17	Особливості методичної роботи в класах НУШ	2/2
Модуль 4. Всебічний розвиток учнів на уроках української мови та в позаурочній роботі		
18	Позакласна робота з української мови	2
19	Шкільний мовний кабінет	2
20	Робота з обдарованими учнями	2
Разом		**36 / 6**

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Номер теми	Перелік тем та питань самостійної роботи, їх анотація	Кількість годин
МОДУЛЬ 1/Змістовий модуль 1.. Організація навчального процесу з методики української мови. Особливості організації занять з української мови в закладах загальної середньої освіти		
1	**Тема. Українська мова як навчальний предмет у школі** Зміст теми 1. Місце української мови як освітньої галузі у структурі освіти в Україні. 2. Значення шкільного курсу української мови та його місце серед інших навчальних предметів. 3. Основні нормативні документи, на які спирається методика навчання мови. Державний стандарт мовної освіти. 4. Мета і завдання вивчення української мови у шкільній освіті. 5. Мовна особистість - наслідок реалізації мовної освіти в Україні. Рідна мова як основа інтелектуального і духовного розвитку особистості. 6. Зміст і побудова шкільного курсу мови. 7. Основні аспекти навчання мови в середній школі. Комунікативне та компетентнісне спрямування у навчанні мови.	5
2	**Професійні вимоги до вчителя словесності** 1. Учитель-словесник, його найважливіші якості і професійні вміння. Дослідницькі, конструкторські, організаторські, комунікативні уміння й навички вчителя мовника. 2. Методичні об’єднання вчителів-словесників. 3. Планування роботи вчителя української мови. Різні види планів. Календарно-тематичний і поурочний плани.	5
Модуль 1 / Змістовий модуль 2. Методичні шляхи організації вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти		
3	**Тема. Аналіз чинних шкільних програм з української мови** Зміст теми 1. Програми з української мови. Принципи побудови програм. Програми з мови для середніх навчальних закладів різних типів. Модельні програми для НУШ. 2. Наступність і перспективність у навчанні мови від початкових до старших класів. 3. Провідні положення "Пояснювальної записки" до програми. 4. Змістові лінії програми та шляхи їх реалізації. 5. Місце повторення, систематизації й узагальнення вивченого матеріалу в програмі.	5

4	**Тема. Шкільні підручники з української мови** Зміст теми 1. Основні розділи підручника (за змістом), зв'язок між його теоретичною і практичною частинами. 2. Реалізація в підручнику основних компонентів змісту навчання української мови. 3. Система вправ. 4. Характер ілюстративного матеріалу, його призначення. 5. Структурні компоненти підручника, текстові й позатекстові завдання. 6. Сигнали-символи, апарат орієнтації підручника. 7. Зміст додатків до підручника. 8. Найвідоміші посібники з української мови, їх призначення і форми використання у шкільній практиці. 9. Підручники для НУШ. 10. Електронний підручник.	10
5	**Тема. Інноваційні методи та прийоми навчання мови** 1. Поняття про інноваційні методи навчання. 2. Характеристика інноваційних методів навчання.	5
6	**Тема. Методика проведення різних типів уроків української мови** 1. Класифікації уроків. 2. Характеристика основних типів уроків української мови.	10
Модуль 2/ змістовий модуль 3. Особливості методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови		
7	**Тема. Методика навчання фонетики, орфоепії і графіки у школі** Зміст теми 1. Аналіз змісту розділів «Фонетика. Орфоепія. Графіка» в чинних програмах і підручниках з української мови. 2. Методи та прийоми навчання фонетики, графіки, орфоепії в школі. Методика проведення фонетичних вправ. Фонетичний розбір. 3. Шляхи подолання орфоепічних помилок у мовленні учнів. 4. Особливості роботи над розділом «Графіка» у школі. 5. Реалізація мовної, мовленнєвої, соціокультурної та діяльнісної змістових ліній під час вивчення фонетики й орфоепії.	5
8	**Тема. Особливості методики лексикологи й фразеології. Методи і прийоми навчання лексикології й фразеології** Проаналізувати програмний матеріал з лексики і фразеології для 5-6 класів. Визначити труднощі у вивченні лексики і фразеології, які можуть виникнути в учнів. Охарактеризувати традиційний і нетрадиційний підходи до їх подолання.	5

9	**Тема. Методика вивчення будови слова і словотвору** Зміст теми 1. Аналіз змісту розділів «Будова слова» і «Словотвір» відповідно до чинних програм з української мови. 2. Наступність і перспективність у вивченні матеріалу розділів. 3. Прийоми вивчення морфемної будови слова. 4. Шляхи подолання труднощів у виділенні морфем. 5. Ознайомлення учнів із способами словотворення.	5

	6. Морфемний і словотворчий розбори . 7. Використання наочності і ТЗН під час вивчення будови слова й словотвору.	
10	**Тема. Методика вивчення частин мови** 1. Визначити прийоми, які можна застосувати для зацікавлення учнів на уроках вивчення частин мови. Виписати із методичної літератури приклади цікавих вправ, лінгвістичних задач, мовних ігор тощо до вивчення морфології. 2. Підготувати опорний конспект до вивчення теми з морфології (можна до теми «Займенник...»), беручи за основу матеріал підручника. Визначтеся з методикою його використання на уроці.	5
11	**Тема. Основні шляхи навчання орфографії в школі** 1. Умотивуйте вибір методів навчання орфографії. Коли доцільно застосовувати метод розповіді? Бесіди? Метод спостереження учнів над мовними явищами? Які орфографічні теми доцільно опрацьовувати самостійно. Шляхом роботи з підручником? Відповідь обгрунтуйте. 2. Проаналізуйте чинні програми і підручники для 5-7 класів. Поміркуйте, чому орфографію в них подано не як самостійний розділ зі своєю специфікою, завданнями, а як матеріал, що переплітається з іншими розділами шкільного курсу "Фонетикою", "Словотвором", "Морфологією"? 3. У 8-9 класах на вивчення орфографії окремих годин не відводиться. Чи така побудова програми є свідченням того, що формування правописних умінь і навичок у цих класах припиняється? 4. Яке проводиться орфографічний розбір? Проілюструйте на прикладах.	5
12	**Тема. Методика вивчення синтаксису** Проаналізувати зміст чинних програм з української мови для різних типів шкіл і дати відповіді на питання: Які завдання пропедевтичного етапу вивчення синтаксису в школі? Що спільного і відмінного у лінгвістичному компоненті змісту рідної мови (8 клас) загальноосвітньої школи і шкіл нового типу? Які синтаксичні уміння і навички необхідно сформувати в учнів під час вивчення однорідних та відокремлених членів речення (8 клас)?	5
13	**Методика формування в учнів пунктуаційних навичок** Зміст теми 1. Види тренувальних вправ з пунктуації: 1. Пунктуаційний розбір. 2. Пунктуаційне оформлення текстів, в яких пропущено всі розділові знаки або знаки на якесь правило. 3. Добір прикладів на певне пунктуаційне правило з готових текстів. 4. Складання учнями власних прикладів. 5. Конструктивні вправи. 6. Запис вивченого напам'ять. 7. Різні види диктантів. 8. Творчі роботи як види вправ з пунктуації.	5

	9. Шляхи подолання труднощів у вивченні окремих питань пунктуації. 10. Типи пунктуаційних помилок і система роботи над ними.	
Модуль 3/ змістовий модуль 4. «Методика розвитку мовлення учнів. Формування комунікативних умінь та мовленнєвої компетенції»		
14	**Тема. Методика опрацювання стилів мовлення** ***Завдання для самопідготовки*** 1. Опрацюйте теоретичний матеріал за рекомендованими джерелами. Доповніть конспекти лекцій. *2.* Опрацювавши програму "Українська мова", чинні підручники, посібники, скласти таблицю *«Стилі і жанри мовлення».*	5
15	**Тема. Методика написання переказів** 1. Особливості роботи над переказами в школі.	5
16	**Тема. Методика навчання творам різних стилів та типів мовлення** ***Завдання для самопідготовки*** 1. Опрацюйте теоретичний матеріал за планом практичного заняття. 2. Розробіть конспект міні-уроку написання твору-роздуму у публіцистичному стилі на морально-етичну тему. «Ти знаєш, що ти-людина» (11 клас). Підготуйтеся до проведення фрагментів уроку на занятті. При підготовці конспекту уроку можна орієнтуватися на матеріали навчально-методичного посібника "Технологія сучасного уроку рідної мови" (автори: Н. Голуб, Л. Дяченко та ін.) с. 87-107, скористайтесь пам'яткою «Як писати твір» у підручнику з української мови для 10-11 кл. на с. 234.	9
17	**Тема. Особливості методичної роботи в класах НУШ** 1. Аналіз методичних джерел з теми.	5
Модуль 4 / Змістовий модуль 5. Всебічний розвиток учнів на уроках української мови та в позаурочній роботі		
18	**Тема. Методика позакласної роботи з мови у школі. Кабінет української мови. Робота з обдарованими учнями.** Зміст теми 1. Значення та завдання позакласної роботи з української мови. 2. Основні принципи організації позакласної роботи. 3. Зміст позакласної роботи. 4. Основні форми і види позакласної роботи та методика їх проведення. 5. Організація й методика роботи мовного гуртка. 6. Елементи дослідницького характеру в позакласній роботі з мови. Робота в МАН. 7. Кабінет української мови	9
Разом		**102**

Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і завдання методики навчання української мови.
2. Рідна мова – основа інтелектуального і духовного розвитку особистості.
3. Навчання української мови в умовах реалізації Концепції Нової української школи
4. Лінгвістичні основи та комунікативне спрямування навчання української мови.
5. Закономірності навчання української мови. Психологічні та дидактичні основи навчання української мови.
6. Міжпредметні зв'язки та інтегроване навчання.
7. Зміст і принципи побудови курсу «Українська мова». Основні етапи вивчення української мови.
8. Варіантність структури і змісту курсу «Українська мова» в 5-9 класах і в 10-12 класах.
9. Поглиблений курс української мови. Факультативні та спеціальні курси української мови.
10. Принципи побудови шкільних підручників.
11. Програми і підручники з української мови в НУШ.
12. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці.
13. Класифікація уроків.
14. Особливості структури уроку мови. Планування уроків мови та підготовка до них.
15. Технологія сучасного уроку мови.
16. Нетрадиційні (нестандартні) уроки мови.
17. Проблеми сучасного уроку української мови в НУШ.
18. Спостереження й аналіз уроку.
19. Методи і прийоми навчання української мови. Їх характеристика.
20. Інтерактивні методи навчання.
21. Системний підхід у навчанні мови. Проблемність у навчанні.
22. Засоби навчання.
23. Методика навчання фонетики.
24. Методика навчання графіки.
25. Методика навчання орфоепії.
26. Особливості вивчення лексикології.
27. Зміст і форми словникової роботи. Словникові вправи. Робота із словниками. Лексична робота на уроках граматики.
28. Особливості засвоєння фразеології.
29. Методика навчання будови слова і словотвору.
30. Основні поняття граматики.
31. Особливості вивчення морфології.
32. Методика навчання орфографії.
33. Особливості вивчення синтаксису.
34. Методика навчання пунктуації.
35. Основні напрями роботи з розвитку зв'язного мовлення і принципи мовленнєвої підготовки учнів.
36. Мовленнєвознавчі поняття і шляхи їх засвоєння. Ознайомлення з мовленнєвими нормами та комунікативними якостями мовлення.
37. Удосконалення рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Аудіювання, читання.
38. Робота над продуктивними видами мовленнєвої діяльності. Говоріння, письмо.

39. Аналіз тексту. Помилки в мовленні учнів.
40. Види переказів.
41. Учнівські твори.
42. Предмет і завдання шкільної стилістики. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мови.
43. Опрацювання стилів мовлення у 5-7 класах.
44. Узагальнення і систематизація набутих знань із стилістики. Стилістичні вправи. Формування стилістичних умінь та навичок.
45. Елементи риторики в 5-9 класах. Уроки риторики в старших класах.
46. Основні вимоги до формування мовної особистості старшокласників.
47. Особливості узагальнення і систематизації найважливіших відомостей з мови.
48. Поглиблення і систематизація знань, умінь і навичок з культури мовлення, стилістики, риторики, культури спілкування.
49. Роль і місце позакласної та позашкільної роботи в системі навчання української мови. Форми і зміст позакласної та позашкільної роботи.
50. Шкільний кабінет української мови.
51. Значення і форми методичної роботи вчителя української мови.
52. Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів.
53. Робота шкільних методичних об’єднань.
54. Аналіз здобутих знань у процесі вивчення дисципліни.
55. Перспективи власних досліджень у галузі методики навчання української мови.
56. Шляхи власного становлення як вчителя української мови і літератури у ЗЗСО.
57. Компетентнісний підхід до навчання української мови.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Таблиця 1.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
з курсу «Методика навчання української мови»

Таблиця 1

Оцінка ECTS	**Сума балів за 100 бальною шкалою**	**Рівні навчальних досягнень студентів**	**Критерії**
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент: - дає правильні, точні, повні ґрунтовні відповіді; - демонструє високий рівень знань в обсязі навчальної програми з методики навчання української мови; - вільно відповідає на складні запитання, самостійно аналізує й розкриває сутність методичних понять, узагальнює, систематизує, встановлює причиново-наслідкові
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		

	92 91 90		зв’язки; - може вести дискусію з конкретних питань з використанням міжпредметних зв’язків. Виявляє особисту позицію щодо означених проблем, уміє аналізувати проблему й знаходити шляхи її розв’язання; - виконано всі завдання, студент ґрунтовно та повно викладає зміст теоретичного матеріалу, виявляє повне його розуміння, обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, викладає матеріал послідовно і правильно; - вільно виконує завдання з різного рівня складності з методики навчання української мови відповідно до навчальної програми; ретельно виконує практичні, самостійні роботи, оформляє їх, робить самостійні обґрунтовані висновки.
B	82-89 89 88 87 86 85 84 83 82	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент: - відповідь недостатньо повна, але змістовна; - добре володіє теоретичними знаннями з методики навчання української мови; - орієнтується в системі методичних понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; - виконує завдання щодо аналізу і продукування методичного матеріалу, робить висновки, але нечітко формулює їх; - володіє мовними нормами; - виконано не менше як 75 % завдань; - студент дає відповіді, але допускає деякі помилки та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу та виконанні завдань.
C	74-81 81 80 79 78 77 76 75 74	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент: - відповідь недостатньо повна, але змістовна; - добре володіє теоретичними знаннями з методики навчання української мови; - орієнтується в системі методичних понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; - виправляє допущені помилки, робить висновки, але нечітко формулює їх; - правильно і доцільно використовує

			методичну термінологію; - виконано не менше як 75 % завдань, студент дає відповіді, що задовольняють ті самі вимоги, що й на достатній рівень, але допускає помилки і недоліки в послідовності викладу матеріалу на теоретичні питання.
D	64-73 73 72 71 70 69 68 67 66 65 64	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент: - відповіді недостатньо повні; - помиляється у визначенні понять із методики навчання української мови; - недостатньо володіє мовленнєвими нормами; - виконує прості типові завдання з методики навчання української мови; - наводить прості приклади; - не вміє обґрунтовувати свої думки; - виконано не менше половини завдань, виявляє знання та розуміння основних положень теоретичного матеріалу, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у окремих формулюваннях, не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає в роботі помилки. - за інструкцією і з допомогою викладача виконує практичні завдання; - завдання для самостійної роботи виконані частково.
E	60-63 63 62 61 60	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Студент: - відповідь недостатньо повна, допускає помилки; - помиляється у визначенні методичних понять; - неповно характеризує методичні явища та поняття; - володіє матеріалом із методики навчання української мови на репродуктивному рівні; - розв’язує прості завдання з методики навчання української мови, але допускає посилки; - наводить прості приклади; - не вміє обґрунтовувати свої думки; - виконує не менше половини завдань і

			виявляє знання та розуміння основних положень матеріалу курсу, але викладає матеріал неповно і допускає помилки у формулюваннях, не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і з помилками; - за допомогою викладача виконує практичні завдання; - завдання самостійної роботи виконані частково.
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Студент: - виявляє незнання теоретичного матеріалу з методики навчання української мови; - ключові питання з методики навчання української мови розкриває неповно; - помиляється у визначенні методичних понять; - з великими труднощами наводить елементарні приклади; - фрагментарно характеризує методичні явища і процеси; - допускає суттєві помилки у виконанні завдань; - не користується науковою термінологією; - не виконано 50 % практичних робіт; - не виконано 50 % завдань; - виявляє незнання більшої частини відповідей на питання, непослідовно викладає теоретичний матеріал, не наводить потрібних прикладів, допускає грубі помилки.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Студент: - виявляє незнання теоретичного матеріалу методики навчання української мови; - ключові питання з методики навчання української мови розкриває неповно; - помиляється у визначенні методичних понять; - не наводить елементарні приклади; - не характеризує методичні процеси та явища; - допускаються суттєві помилки у виконанні елементарних завдань з методики навчання української мови;

			- не користується науковою термінологією; - не виконано 70 % практичних робіт; - не виконано 70 % завдань; - виявляє незнання більшої частини відповідей на питання, непослідовно викладає теоретичний матеріал, не наводить потрібних прикладів, допускає грубі помилки.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни

«Методика навчання української мови»

Таблиця 2. Розподіл балів для здобувачів освіти денної форми навчання

Практичні заняття									Самостійна робота			Модульний контроль				Залік/Іспит
Максимальна кількість балів – 68									Максимальна кількість балів – 24			Максимальна кількість балів – 13				Максимальна кількість балів – 0
ПЗ № 1	ПЗ № 2	ПЗ № 3	ПЗ № 4	ПЗ № 5	ПЗ № 6	ПЗ № 7	ПЗ № 8	ПЗ № 17	СР № 1	СР № 2…	СР № 8	МК № 1	МК № 2	МК № 3	МК № 4	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	4	4	4	4	

Оцінювання самостійної роботи за шкалою 0–2 бали, де кожен рівень відповідає певному відсотку правильно виконаних завдань:

Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни 0 б (0–4% виконаних завдань)

Виконано менше 5% роботи або відповіді повністю неправильні. Відсутнє розуміння теми, завдання залишені без відповідей або містять грубі помилки.

Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни 0,25 б (5–19% виконаних завдань)

Виконано мінімальну частину роботи, більшість відповідей неправильні. Спостерігається слабке розуміння теми, є спроби розв’язання.

Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній 0,5 б (20–39% виконаних завдань)

Виконано близько третини завдань, частина відповідей правильна. Є значні неточності, але базові знання присутні.

Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками 0,75 б (40–49% виконаних завдань)

Виконано майже половину завдань, правильні відповіді переважають. Студент/студентка демонструє базове розуміння теми, але є суттєві помилки.

Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками 1 б (50–69% виконаних завдань)

Виконано більше половини роботи, більшість відповідей правильні. Є певні неточності, але

загальний рівень знань достатній.

Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження 1,5 б (70–89% виконаних завдань)

Майже всі завдання правильні, логічне мислення присутнє. Декілька незначних помилок, студент/студентка добре орієнтується в темі.

Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями 2 б (90–100% виконаних завдань)

Усі завдання виконані правильно, відповіді чіткі, аргументовані. Відмінне розуміння теми, без суттєвих помилок.

Оцінювання контрольної роботи за шкалою 0–5, де кожен рівень відповідає певному відсотку правильно виконаних завдань:

Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни 0 б (0–9% виконаних завдань)

Виконано менше 10% роботи або всі відповіді неправильні. Відсутнє розуміння теми, відповіді містять грубі помилки або не розгорнуті.

Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни 1 б (10–29% виконаних завдань)

Виконано невелику частину завдань, більшість відповідей неправильні. Спостерігається слабке засвоєння матеріалу, багато неточностей.

Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній 2 б (30–49% виконаних завдань)

Виконано близько третини роботи, є правильні відповіді, але багато неточностей. Загальний рівень знань низький, проте базові поняття засвоєні.

Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками 3,5 б (50–69% виконаних завдань)

Приблизно половина або більше відповідей правильні, але є суттєві помилки. Студент/студентка продемонстрували загальне розуміння матеріалу, але з неточностями.

Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками 4,5 б (70–79% виконаних завдань)

Більшість завдань виконані правильно, лише окремі неточності. Логічне мислення та розуміння теми присутнє, відповіді обґрунтовані.

Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження 5,5 б (80–89% виконаних завдань)

Майже всі завдання правильні, відповіді добре аргументовані. Невеликі неточності, студент/студентка добре орієнтується в темі.

Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями 6,5 б (90–100% виконаних завдань)

Усі завдання виконані правильно, відповіді чіткі, аргументовані. Відмінне розуміння теми, без суттєвих помилок.

Література до курсу «Методика навчання української мови»

Основна

1. Дороз В.Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах. Центр учбової літератури, 2021. 386 с.
2. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації/ за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засєкіної: Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с.
3. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 2 0 2 с. https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/Metodyka-vykladannia-ukrainskoi-movy.-Posibnyk.pdf
4. Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник / О.В.Кульбабська, О.В.Кардащук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5271/1/Kulbabska%2C%20Shatilova_2022_Metodyka%20navchannia%20ukrainskoi%20movy%20u%20ZVO.pdf
5. Кучерук О.А. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2007. 182с.
6. Кучерук О.А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : [монографія]. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
7. Методика викладання в школі. Теорія і практика / За ред. С. Пєткова. КНТ, 2021. 216 с.
8. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.Пентилюк. К., 2005. 400 с.
9. Модельні навчальні програми. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. URL: https://imzo.gov.ua/model-ninavchal- ni-prohramy/.
10. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика : норми і термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
11. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
12. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. / Н.М. Остапенко,Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. К. : ВЦ “Академія”, 2016. 248 с.
13. Подлевська Н.В. Методика навчання української мови у ЗЗСО: методичні рекомендації до практичних занять для студентів ОПП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Хмельницький, 2022. 105 с.
14. Попович А. С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 кла- сах закладів загальної середньої освіти: навчально-методич- ний посібник [Електронний ресурс]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с.
15. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П., Довбня Л. Е., Чубань Т. В. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: Навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. К. : Міленіум, 2006.
16. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
17. Семеног О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 224 с.
18. Семеног О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя

словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.
19. Семеног О.М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 212 с. URL: http://surl.li/njpqi
20. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
21. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 352 с.

Додаткова література

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: https://cutt.ly/1Q7kSGY
2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. Мовно-літературна освітня галузь: лист Міністерства освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d 2958213439.pdf
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» – URL: https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia
4. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1xIIY5Ja2rMBHHxFC9bMSOtfG4VSZuMuw /view?usp=sharing
5. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний,В.В.Заболотний, В.П.Лаврінчук, К.В.Плівачук, Т . Д . П о п о в а . Київ, 2021. 63 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1DzL9Eu9UXz73oINyRRFl2sMToqvcCLcd/view?us p=sharing
6. Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2023. 46 с. – URL: https://drive.google.com/file/d/1FwHFSvq2UqjQVR5HPdzc- dXBElA1UIo6/view? usp=sharing
7. Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лаврінчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2023. 73 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1FbS56Y_usoc88oc0Ez_ruRFf1eDkAAF/view?usp=s haring
8. Українська мова. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентилюк, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. – URL: https://cutt.ly/XQ7kYcx
9. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: https://cutt.ly/CTiJU5S